

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РИМСЬКЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітньо-професійна програма	«Право»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Назва кафедри	Кафедра права та публічного управління
Тип дисципліни	Обов'язкова
Семестр	2
Мова викладання	Українська
Керівник курсу	Шапенко Людмила Олександрівна , кандидат юридичних наук, доцент кафедри права та публічного управління
Профайл керівника курсу	http://nasoa.edu.ua/spivrobit
Контактна інформація керівника курсу (e-mail), сторінка курсу в Moodle	E-mail: shapenkol@ukr.net
Передумови вивчення навчальної дисципліни	Опанування дисципліни потребує базових знань з історії держави і права зарубіжних країн, фундаментальних категорій теорії права, розуміння понятійно-категоріального апарату юриспруденції та латинських правових висловів, а також вміння працювати з нормативними й історичними текстами.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:			
			Лекцій	Практичних занять	Самостійна підготовка	Вид підсумкового контролю
	денна форма навчання					
	4	120	20	40	60	Залік
	заочна форма навчання					
	4	120	2	4	114	Залік

Опис дисципліни	Навчальна дисципліна: «Римське приватне право» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти фундаментального юридичного мислення, здатності розуміти та аналізувати закономірності еволюції приватного права, оволодіння основними інститутами майнового та особистого немайнового права (речове, зобов'язальне, договірне, сімейне, спадкове право), а також на розвиток навичок юридичної аргументації, тлумачення правових норм та розв'язання казусів (практичних ситуацій). Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти юридичного мислення на основі вивчення правових категорій та інститутів, системи права Стародавнього Риму, які
------------------------	---

	внаслідок рецепції римського приватного права стали основою для розвитку сучасної континентальної системи цивільного права та вітчизняного цивілістичного законодавства. Завдання вивчення навчальної дисципліни: - засвоєння знань з історії розвитку римського приватного права як науки і соціального явища; - ознайомлення з основними способами систематизації римського приватного права; - вивчення джерел римського права, фундаментальних понять та категорій римського приватного права, форм позитивного права, основних інститутів римського права; - опанування високою юридичною технікою римських правників; - оволодіння юридичним мисленням і методикою розгляду приватної судової справи; - дослідження впливу римського приватного права на сучасне цивільне право. Формат проведення дисципліни: лекції, практичні(семінарські) заняття, самостійна робота. Здобувачі вищої освіти мають змогу отримати індивідуальні консультації.
Результати навчання	Здобувач повинен знати: - основні категорії римського приватного права; - передумови виникнення та формування римського приватного права; - загальні закономірності процесу приватноправових відносин та законотворчості; - сутність основних правових інститутів римського приватного права. Здобувач повинен вміти: - користуватися джерелами римського приватного права; - правильно тлумачити і застосовувати норми цивільного процесуального права; - самостійно визначати, обґрунтовувати свою правову позицію, захищати права, свободи і законні інтереси громадян, юридичних осіб, інтереси суспільства і держави; - використовувати методологічні принципи і пізнавальні прийоми при аналізі специфіки приватного права; - аналізувати основні положення римського приватного права, визначати їх загальні та специфічні риси, віднаходити паралелі з чинним цивільним правом України; - визначати межі можливого використання набутих знань з римського приватного права у процесах державо- та право творення в Україні. - здійснювати пошук та обробку необхідної інформації для вирішення юридичних задач; - застосовувати навички творчого юридичного мислення.
Професійні компетентності	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має можливість набути наступні компетентності: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні,

	наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ФК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. ФК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. ФК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. ФК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. ФК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини . ФК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. ФК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. ФК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. ФК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
Програмні результати навчання	Відповідно до освітньо-професійної програми «Право», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН): РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. РН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. РН7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. РН12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло. РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
Програма навчальної дисципліни	Змістовий модуль 1. Загальна частина римського приватного права. Тема 1. Поняття, система, етапи розвитку римського приватного права. Тема 2. Джерела та рецепція римського приватного права. Тема 3. Суб'єкти приватного права. Тема 4. Особливості цивільних правовідносин. Змістовий модуль 2. Особлива частина римського приватного права.

	Тема 5. Особливості давньоримського сімейного права. Тема 6. Речове право (право володіння, право власності). Тема 7. Право на чужі речі (сервітути, емфітевзис, суперфіцій, заставне право). Тема 8. Зобов'язальне право. Тема 9. Договірні та недоговірні відносини. Тема 10. Спадкове право.
Методи навчання	Підчас проведення лекцій застосовуються такі методи навчання: пояснення, обговорення теоретичних питань, дискусії. Під час практичних (семінарських) занять застосовуються такі методи навчання: доповіді, письмове виконання практичних занять, тестування, методи «мозкового штурму», колоквиуми, дослідницькі методи.
Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни	Комп'ютери з програмним забезпеченням для виконання різних видів освітньої діяльності: Microsoft Office, Веб-браузери. Мультимедійний проектор, комп'ютер або ноутбук, використання платформи Microsoft Teams та Moodle для дистанційного навчання
Політики навчальної дисципліни	Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти НАСОН є передумовою для ефективного опанування результатами навчання і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Складові політики академічної доброчесності регламентуються: Положення про академічну доброчесність НАСОН, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОН, 26 червня 2026 р., протокол № 15. Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН та Положення про академічну доброчесність НАСОН у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.4.17.2 Положення про академічну доброчесність НАСОН. Політика щодо відвідування занять. Здобувачі вищої освіти денної форми навчання зобов'язані відвідувати заняття. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки відсутності, які підтверджені документально. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та відповідно до графіку консультацій викладача. Політика щодо перескладання. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися термінів виконання усіх завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості та перескладання заліку проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним навчально-методичним відділом не пізніше наступного тижня після сесії. Політика щодо оскарження результатів оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОН, 24 квітня 2020 р., протокол № 8 (зі змінами та доповненнями, протокол №10 від 08 травня 2025 р.).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Майданик Р. А., Рябоконь Є. О. Римське приватне право : підручник. Київ : Алерта, 2023. 386 с.
2. Харитонов Є.О., Підопригора О.А. Римське право: підручн. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 528 с.
3. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Том V. Протистояння відкритого та закритого суспільств і приватне право. Частина I. Приватне право у відкритому суспільстві: монографія. Одеса : Фенікс, 2022. 432 с.
4. Римське право крізь призму традиції і судової практики: моногр. За ред.. проф.. Спасибо-Фатєєвої І.В. ECUS, 2022. 512 с.
5. Римське приватне право. Практикум: навч. посіб. / за ред. Р. А. Майданика та Є. О. Рябоконя. Київ : Алерта, 2021. 220 с.
6. Макарчук В. С. , Марковський В. Я. Основи римського приватного права : підручник. Харків : Право, 2021. - 352 с.
7. Тетарчук І.В. Римське приватне право: навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 136 с.
8. Основи римського приватного права : навчально-методичний посібник ; за ред. Є. О. Харитонova. Одеса : Фенікс, 2019. 296 с.
9. Римське право (в схемах) : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закладів] / кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, доц. М. Г. Поліщук. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. 108 с.
10. Калюжний Р.А., Вовк В.М. Римське приватне право: [підруч. для вищ. навч. закл.]. Київ: «МП Леся», 2014. 240 с.
11. Макарчук В. С. Основи римського приватного права : навч. посіб. [вид. 2–ге, допов.]. Київ : Атіка, 2015. 256 с.

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

<i>За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.</i> <i>Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання здобувачем вищої освіти 35 балів у сукупності за всіма темами дисципліни. Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 34 бали, то здобувач вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Римське приватне право» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.</i>		
Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
денна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	робота на лекціях	-
	розв'язання практичного завдання, написання обґрунтованих аналітичних висновків	від 0 до 3 балів
	розв'язання теоретичного завдання	від 0 до 2 балів
	усне опитування, участь у навчальній дискусії, тестування	від 0 до 2 балів

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	модульний контроль № 1	максимальна оцінка – 20 балів
	модульний контроль № 2	максимальна оцінка – 20 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	максимальна оцінка – 30 балів
Заочна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	робота на лекціях	-
	робота на практичних заняттях	від 0 до 10 балів
КОНТРОЛЬНА РОБОТА ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	Тестовий контроль	максимальна оцінка – 60 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	максимальна оцінка – 30 балів

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
Зараховано	90-100	A	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, достатньо реалізовує теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, виконав практичні завдання відмінно або з незначною кількістю помилок. За час навчання при проведенні практичних занять проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються
	82-89	B	Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною
	74-81	C	Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Помилки у відповідях та розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.
	64-73	D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни. При вирішенні практичних завдань допускає значну кількість недоліків і суттєвих помилок
	60-63	E	Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально

			допустимий. З використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни, відсутнє розуміння порядку виконання завдання та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
<i>Незараховано</i>	35-59	FX	Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні. Здобувач вищої освіти має можливість повторного складання
	1-34	F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Обов'язковий повторний курс

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри права та публічного управління.

Протокол від 26 серпня 2026р. №1